

Orvištské noviny

Ročník VI

Číslo 3

október 2012

VITAJTE V ŠKOLE!

Obsah čísla:

OBECNÝ ÚRAD INFORMUJE

Z obecnej matriky	2
Poplatky za správne konanie	2
Príhovor starostu	2
Na hody sme vyhodnotili najkrajšiu predzáhradku	2

KULTÚRA

Leto bez „Romanovho výletu“ nemôže byť

MATERSKÁ A ZÁKLADNÁ ŠKOLA

Novinky z Materskej školy	4
Projekt Adoptuj kravičku	4
KULTÚRA A SOCIÁLNE VECI	5
Podakovanie za úrodu	5
Žatva	5
Púť do Marianky	5
Varenie slivkového lekváru	5
ŠPORT	6
Jazykové okieko	6

Marek Chromý – vice-majster Slovenska 6

ŠPORT, RYBÁRI

Žiaci a dorastenci vstúpili do novej sezóny	7
Situácia u nás a v regionálnom futbale ..	7
Rybárske leto	7

ZAÚJÍMAVOSTI

Ako ten čas letí alebo príhody zo starého šenku	8
Pozvánka na 4. Rodičovský ples	8

Z obecnej matriky

Obec Veľké Orvište mala k 01.07.2012 1067 obyvateľov. Od 01.07.2012 do 30.09.2012 sa v obci narodili 4 deti, na trvalý pobyt sa prihlásilo 7 občanov, z trvalého pobytu sa odhlásilo 18 občanov, zomreli 3 občania. V súčasnosti v obci žije 1057 občanov.

V období od 01.07.2012 sa v obci narodili:

01.07.2012 Matej Marián Mikloška

01.04.2012 Dávid Čujko

14.09.2012 Lukáš Kysela

17.09.2012 Ella Müllerová

V tomto období sme sa rozlúčili:

21.08.2012 Mária Djenková

04.09.2012 Ladislav Mišík

29.09.2012 Emília Bolješiková

Blahoželáme k životnému jubileu, ktorého sa v tomto období dožili:

65 rokov : Ľubomír Šiška,
Alžbeta Hanicová,

70 rokov : Alojz Vogel,
Alica Kroutilková

75 rokov : Kristína Mokošová

80 rokov : Pavel Nedorost

85 rokov : Irma Horváthová

90 rokov : Mária Reptová

Poplatky za správne konanie

Zlé susedské vzťahy sú v obciach vážnym problémom. Občania, ktorí žiadajú obec o riešenie susedských vzťahov, by si mali uvedomiť, že podľa Zákona o správnych poplatkoch č. 145/1995 Z. z., § 3 a §8, príloha č. 1 - Sadzobník správnych poplatkov, položka 9, právnická alebo fyzická osoba, ktorá dala podnet na úkon alebo konanie, je povinná zaplatiť správny poplatok vo výške 16,50 EUR pri podaní podnetu alebo do 15 dní od doručenia výzvy. Obec koná v danej veci až po zaplatení správneho poplatku.

Odporúčam preto občanom, aby riešili svoje spory prioritne vzájomnou komunikáciou a dohodou. Mnohé spory sa dajú vyriešiť práve touto cestou. Platenie správneho poplatku „pripomína“ občanom, že vždy je na prvom mieste vzájomná komunikácia a dohoda, až potom by mala riešiť spory obec. Ale to už niečo stojí a peniaze sa dajú využiť aj lepšie ...

Jozef Kováčik, Predseda komisie výstavby a ŽP

Príhovor starostu

Vážení občania,

ani sme sa nenazdali a jeseň klope na dvere. Chcem Vás poinformovať o prácach, ktoré sa v obci vykonali počas prázdnin a ktoré na nás čakajú v období do konca roka.

V júli sme urobili nový náter plechovej strechy základnej školy. Táto údržba bola už nevyhnutná niekoľko rokov, pretože plechová strecha veľmi korodovala a bez nového náteru by vznikli na streche veľké škody. V budúcom roku plánujeme náter strechy na materskej škole.

Otvorenie druhej triedy materskej školy si vyžiadalo veľké sťahovanie nábytku a ďalšie práce, ktoré pracovníčky materskej školy a jedálne vykonali svojpomocne. Za ich prácu im ďakujem.

Počas letných mesiacov sme pripravovali projektovú dokumentáciu pre dve veľké investičné akcie obce: výstavbu inžinierskych sietí v novej obytnej zóne Topoľové II a rekonštrukciu budovy „Vatrtovca“ na obytný dom.

Na jeseň 2012 prebehne súťaž na výber dodávateľa výstavby komunikácií a inžinierskych sietí v lokalite Topoľové II. Predaj pozemkov plánujeme po ukončení verejnej súťaže. Výstavbu komunikácií a inžinierskych sietí plánujeme vybudovať na jar 2013.

Práce na „Vatrtovci“ začala firma Prospect s.r.o. začiatkom septembra. Do konca roka tu vybuduje 3 dvojizbové byty (na každom poschodí jeden + v suteréne), dva jednoizbové byty (po jednom na každom poschodí) a priestor v suteréne pre potreby obce. Podmienky prenájmu týchto obecných bytov určí obecné zastupiteľstvo. Záujemcovia o byty musia predovšetkým spĺňať podmienky zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní, §21 a §22.

Firma Kvars s.r.o. vybudovala na novej časti cintorína dva rady hrobových miest. Cieľom je vymedziť hrobové miesta tak, aby celkový vzhľad cintorína bol estetický. Doteraz sa základy na niektorých hroboch v novej časti cintorína betónovali tak, že nerespektovali danú líniu jestvujúcich hrobov, medzery medzi náhrobnými kameňmi sú rôzne a celkový vzhľad cintorína tým utrpel.

V minulom roku sme získali dotáciu na rekonštrukciu ústredného kúrenia na obecnom úrade. V súčasnosti miestnosť kotolne stavebne upravujeme tak, aby zároveň slúžila ako šatňa pre kultúrny dom.

Dvor pri kabínach TJ nám sponzorsky pomôže vydláždíť firma Prospect s.r.o. Príprava stavby si vyžiadala niektoré práce. Najprv bolo potrebné zbúrať starý sklad hospodára. Futbalisti si dokázali zohnať starú betónovú garáž, ktorá po menšej renovácii plne vyhovuje ako nový sklad hospodára TJ. Ďalej bolo potrebné zbúrať panelový plot dvora a následne sa začali stavebné práce na novom plote. Náklady sú financované zo sponzorských príspevkov, pričom najviac prispel Fanklub slovenskej futbalovej reprezentácie pod vedením p. Romana Táberského. Spomeniem aj rybárov, ktorí si ďalej zveľadujú svoju chatku pri rybníku.

Obec získala z prostriedkov štátu dotáciu na rekonštrukciu veže nášho kostola. Tieto finančné prostriedky významne pomôžu Farskému úradu sv. Štefana pri budovaní novej veže. Nová veža bude hotová ešte na jeseň tohto roku a bude o cca 2 m vyššia ako tá dnešná.

Napokon očakávame oznámenie, či sme boli úspešní v žiadosti o dotáciu z eurofondov na rekonštrukciu verejného osvetlenia. V prípade úspešnosti bude verejné osvetlenie zrekonštruované v r. 2013 v celej obci.

Ľudovít Boleček, starosta

Na hody sme vyhodnotili najkrajšiu predzáhradku

Ako sa stáva v našej obci už zvykom, starosta obce v spolupráci s Komisiou životného prostredia vyhlásil aj tento rok Súťaž o najkrajšiu predzáhradku. Cieľom súťaže je „postrčiť“ občanov našej obce, aby priložili ruku k dielu a tou trochu, keď si upravia priestor pred svojím domom, na obecnom, prispeli k zveľadovaniu prostredia v našej obci. Niektorí naši spoluobčania túto činnosť berú ako samozrejmosť počas celého roka, niektorí sa zmobilizujú pred hodami aj počas súťaže a niektorí, naopak, nepohnú ani prstom. Tým prvým dvom menovaným skupinám ľudí patrí srdečná vďaka.

Ani tento rok to komisia nemala ľahké, pretože upravených priestorov pred domami bolo naozaj neúrekom. Členovia komisie sledovali asi mesiac dianie okolo domov a starostlivo hodnotili pridelené časti dediny. Nakoniec po zhodnotení všetkých kritérií sa komisia uzniesla na nasledovných víťazoch:

- Hlavná ulica pozdĺž štátnej cesty + Slnecná ulica: Pavol Košinár ml., č. 142
- Hlavná ulica od cintorína + Školská + Páleničná ulica + Športová ulica: Marián Pánik ml., č. 96,
- Pažitná ulica + Mlynská ulica: Ján Bohovic, č. 358,
- Južná ulica: Vladimír Ťapušík, č. 206,
- Tálova ulica: Jaroslav Táberský, č. 259,
- Topoľové: Libor Bohunický, č. 409.

Výhercom gratulujeme.

Ľudovít Boleček, starosta

Leto bez „Romanovho výletu“ nemôže byť

A ani nebolo. Roman opäť pripravil víkend s nabitým a zaujímavým programom. Na svoje si prišli milovníci športu, kultúry a aj piva, lebo cieľom boli Južné Čechy. Cestou cez Rakúsko sme sa zastavili pozrieť si aj ich významné pamiatky. Bol to napr. Melk a Durstein.

Melk je najvýznamnejšie kultúrne a duchovné centrum Rakúska od r. 996 až po dnešok. Najskôr to bol babenberský sídelný hrad a vyše deväťsto rokov je to najväčší benediktínsky kláštor v Európe. Najveľkolepejšou stavbou tohto komplexu je kláštorný kostol, ktorý je zasvätený sv. Petrovi a Pavlovi. Komplex má aj obrovskú knižnicu, ktorá zaberá dvanásť miestností a obsahuje 100 tisíc vzácných zväzkov. Pýchou je aj rozsiahly kláštorný park s barokovou záhradou.

Popoludní sme prišli do Českého Krumlova, kde sme boli ubytovaní. Toto mestečko je na zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO a toľko pamiatok pokope sa len tak nevidí.

Na druhý deň sme sa tešili už na stretnutie s najznámejším českým režisérom súčasnosti Zdenkom Troškom, s ktorým sme sa prvý raz stretli pred štyrmi rokmi v jeho rodisku v Hošticích u Volyně a o ktorom sme už v Orvištských novinách písali. Pán Troška je stále milý usmiaty pán a bol veľmi rád, že sme znovu u neho zazvonili.

Ochotne odpovedal na naše zvedavé otázky. Napríklad pán Chaláni a pán Bohovic boli zvedaví, ako sa mu podarilo prinútiť behať staré babky, resp. vyzliecť sa na nuda pláži vo filme Slunce, seno ... Vysvetlil nám, že dôležité je presvedčiť prvého a potom to stačí už len dobre „zrežimovať“. „Presvedčil som jedného Pražáka s manželkou, ktorí tu v dedine boli práve na návšteve u príbuzných. Dohodol som sa s pokladníkom, aby každému, kto sa vyzlečie a natočíme s ním potrebnú scénu, vyplatil pred všetkými na ruku 500 korún. Nakoniec to dopadlo tak, že pred večerom sme už nemali peniaze a museli sme počkať, kým nám z Prahy na druhý deň priniesli ďalšie.“

Zaujímalo nás tiež, či pripravuje niečo nové pre svojich divákov. Hneď sa rozhovoril o novom filme, ktorý je už nakrútený a teraz sa strihá. Bude sa volať Babovřesky, aneb z dopisu venkovské drbny. Vysvetlil, že už názov filmu napovedá, že ústrednou postavou sú dedinské klebetnice na čele s Horáčkou, ktorá pracuje na obecnom úrade. Sedí v kostole v prvej lavici, o všetkom vie, od všetkého má kľúče, všade bola dvakrát a osobuje si právo do všetkého zasahovať a ku všetkému sa vyjadrovať. A práve do tejto dedinky koncom jari prichádza nový mladý farár. A tu sa začína rozvíjať dej filmu. Inšpiráciou mu bol jeho scenárista, ktorý býva v dedinke Žabovřesky. Premiéra filmu by mala byť na jar v r. 2013.

Popoludní sme sa presunuli z Hoštic do plzenského pivovaru, ktorý bol založený v r. 1842 mešťanmi, ktorí mali právo variť pivo. V tomto roku

bola v Měšťanském pivovaru v Plzni uvarená prvá várka zlatého moku, ktorý následne dobyl celý svet pod názvom Pilsner Urquell. V súčasnosti Plzeňský Prazdroj vyváža pivo do viac ako 50 krajín celého sveta. Vyvrcholením dňa bol pre nás futbalový zápas „Viktorky“ Plzeň s Hradcom Králové. Ako Slovákov nás prekvapil zaplnený štadión s krásnou futbalovou atmosférou.

Na tretí deň sme si boli pozrieť zámok Hluboká, ktorý bol založený v polovici 13. storočia českými kráľmi a ktorý počas celej svojej histórie bol majetkom viacerých šľachtických rodov. Od roku 1661 bol až do roku 1947 majetkom rodiny Schwarzenbergov.

Cestou domov sme sa ešte zastavili v Rakúsku pozrieť si mestečko Durstein. Mestečko leží priamo na Dunaji a je turistickým cieľom tohto regiónu. Je známe predovšetkým produkciou vína, medu, džemu, atď. Mestečko je na zozname kultúrneho dedičstva UNESCO.

Cestu v autobuse sme si krátili kvízom, ktorého otázky vymýšľal Roman a aby sa nám lepšie rozmýšľalo, patrične nás motivoval.

Ani sme sa nenazdali a už sme boli opäť v Orvišti. Keď sme vystupovali z autobusu, nezabudli sme pripomenúť, že sa tešíme, čo pre nás pripraví na budúce leto.

Novinky z Materskej školy

Po dvojmesačných prázdninách sme s radosťou privítali všetky deti v materskej škole, ktorej priestory sme v auguste prispôbili dvojtriednej prevádzke. Nakoľko nám pribudla k triede s celodennou starostlivosťou aj trieda s poldennou starostlivosťou, museli sme z jedálne urobiť triedu pre deti s poldennou prevádzkou a zo skladu jedální pre žiakov a zamestnancov základnej školy. Ďalej sme museli presťahovať spálňu do miestnosti, ktorá má väčšie priestory a triedu pre deti s celodennou starostlivosťou sme urobili v dvoch miestnostiach – z bývalej spálne a učebne. Napriek tomu, že sme mali s celou reorganizáciou materskej školy veľa práce a veľa sme sa narobili, výsledok je perfektný. Všetky priestory materskej školy sú pekné, farebné, čisté, svetlé a vybavené potrebným nábytkom, deti majú veľké množstvo hračiek, výtvarných a učebných pomôcok, ktoré v plnej miere aj využívame. Najhoršie je na

tom však sociálne zariadenie, kde sa nachádzajú pre 34 detí iba 3 umývadla a 3 WC misy. Do budúcnosti bude potrebné tieto priestory zrekonštruovať a rozšíriť, pretože stanovisko hygieny je také, že sociálne zariadenie v dnešnej podobe je vhodné maximálne pre 15 detí. Dúfame, že sa na tento problém zo strany kompetentných prihladne a deti budú mať v budúcnosti vyhovujúce sociálne zariadenie.

Kedže nám v tomto školskom roku pribudli detičky, pribudla nám aj nová pani učiteľka a pomocná kuchárka.

Personálne obsadenie materskej školy je takéto:

Mária Šišková – riaditeľka

Milada Kadlecová – učiteľka

Simona Macháčková – učiteľka

Emília Vavrincová – školníčka a kurička

Mária Dobrovodská - vedúca ŠJ

Marcela Klčová - hlavná kuchárka

Jarmila Vatrťová - pomocná kuchárka

Materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja schopnosti a zručnosti, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie a pripravuje na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí. Tešíme sa, že budeme môcť našim detičkám odovzdať počas celého školského roka nové poznatky, vedomosti a skúsenosti.

Mária Šišková, riaditeľka MŠ

Projekt Adoptuj kravičku

Deti našej školy sa zúčastnili projektu Adoptuj kravičku. Je súčasťou kampane, ktorá je financovaná Slovenskými prvovýrobcami a spracovateľmi mlieka z Mliečneho fondu. Projekt má tri ciele.

1. Slovensko môže byť jedinou krajinou na svete, kde všetky kravičky vlastnia deti.
2. V rodinách sa uprednostňujú slovenské mliečne výrobky.
3. Slovenské mliečne výrobky budú môcť byť vyrábané z mlieka kravičiek našich detí.

Deti môžu svoje kravičky na stránke hladkať, kŕmiť, česať. Raz do roka ich môžu navštíviť.

V škole nám už visia aj rodné listy kravičiek, ktoré si deti pomenovali. Radi podporíme našich poľnohospodárov.

Pálková Jana

Pod'akovanie za úrodu

Takto to vyzeralo v našom kostolíku, ktorý je zasvätený Panne Márii Nanebovzatej 23. Septembra na 25. nedeľu v cezročnom období. Už po niekoľkýkrát sa tu uskutočnila slávnosť pod'akovania za tohtoročnú úrodu. Šikovné ruky aranžérky Lucky Machajovej vyzdobili kostol plodmi zeme, ktoré veriaci priniesli, aby prejavili vďaku milostivému Bohu za tieto dary. Svätú omšu celebraval vdp. kaplán Mgr. Marián Kolenčík. Na tento deň pripadla aj spomienka na sv. pátra Pia z Pietrelciny, kňaza, pri príležitosti 44. výročia od jeho smrti.

Mária Zemanová, kostolníčka

Žatva

Dôležitou prácou v lete bolo pozbierať z polí obilie. Na žatvu sa gazdovia patrične pripravili. Kosu doplnili nástavcom na zachytávanie pokoseného obilia, skontrolovali zrelosť obilia a podľa toho určili začiatok kosenia.

Najskôr sa kosila raž, potom pšenica, jačmeň a nakoniec ovos. Každý kosec si nakoval kosu, jeho párnica, hrstovačka zobrala kosák a žatva sa mohla začať. Ručné kosenie bola ťažká práca a bolo ju treba dobre ovládať, aby sa neurobilo viac škody ako osohu. Zbožie sa muselo pri kosení pekne ukladať, aby ho bolo možné kosákom zberať i hrstovať a klásť na pripravené provieslá alebo špagáty z deščičku. Na jeden snop sa dávali dve hrste.

Keď sa rola pokosila, snopy sa viazali. Uviazanie muselo byť pevné, lebo sa snopom viackrát manipulovalo.

Ručné kosenie sa postupne nahradilo kosačkami s ručným hrstovaním, ktoré ťahali kone. Neskôr túto prácu vykonávali samoviazače ťahané traktorom.

Pozväzované snopy bolo treba poznašať na skupinky doprostred role, kde sa z nich stavali kopáčka-hromátky.

Štyri snopy sa položili proti sebe klasmí do stredu, na ne zas druhá vrstva a na vrch posledný na prekrytie - vršák.

Klásky sa chránili, rítovie mohlo aj namoknúť. Počítalo sa na križe. Do križe išli dve kopáčka. Takto upravené obilie sa začalo zväzať. Snopy sa ukladali do stohov-kobylín, a to najmä u malých gazdov. Veľkí gazdovia zväzali snopy priamo k mláťačke. Na túto prácu si gazdovia prichystali vozy s dlhými rebrinami-rebrináky. Dávnejšie ľudia mlátili cepmi, čo trvalo veľmi dlho. Neskôr sa požívali na mlátenie obilia mláťačky-dreškasne. Mláťačky boli poháňané spaľovacím motorom-stabilákom a neskoršie i elektromotorom. Hnacia sila z motora na mláťačku sa prenášala pomocou obrovského plochého remeňa. Hore na mláťačke boli dve ženy, ktoré rozväzovali podávané snopy z kobylín alebo z rebrináka. Rozväzané snopy podávali špajzerovi, ktorý ich klasom napred dával-špajzoval do trumla.

Mláťačka sa celá triesla, všade bolo plno prachu, robota to bola namáhavá pre všetkých zúčastnených. Dolu pri mláťačke boli chlapi-mechári a ženy, ktoré vyhrabovali úhrabky a plevy. Omlátenú slamu vyvážal elevátor do stohu-kozla. Tam pracovali chlapi- kozlári.

Ľudia dostávali jedlo. Desiatu, obed, olovrant-nešpor a i večeru. Ulievalo sa i do kalíška, ale len k jedlu a na oľdomáš. Robotu mala celá rodina, ale pomáhali aj ďalší príbuzní a susedia. Ľudia si navzájom chodili odrábať. Vymlátené zbožie sa odviezlo domov a vysypalo sa na poval, kde sa sušilo. Na prehŕňanie boli pripravené špeciálne ploché lopaty, ktoré sa nepoužívali na nič iné.

Ing. Jaroslav Maco

Púť do Marianky

Marianka je najstarším pútnickým miestom v bývalom Rakúsko-Uhorsku. Každý rok ju navštívia tisíce pútnikov. Aj my členovia klubu seniorov, ako i ostatní občania našej obce sme sa aj tento rok už tradične pripojili k pútnikom a tak s našimi modlitbami a prosbami sme sa boli pokloniť našej najdrahšej matke, Matke Božej – Panne Márii. História tohto pútnického miesta je zahalená legendami. Pustovník, ktorý žil v týchto miestach vytesal z hruškového dreva sošku Panny Márie. Pre nepokoje musel z tohto miesta ujsť a sošku ukryl v útrobach búľtľavého stromu. Ďalšia legenda hovorí, že na tomto mieste žil zbojník, ktorý mal ťažko zdravotne postihnuté deti. Vo sne sa mu zjavila Matka Božia a ukázala mu miesto, kde má kopať. Tak našiel sošku a pod ňou prameň.

Panna Mária mu kázala okúpať deti vo vode a tie sa uzdravili. Na znak vďaky zasvätil zbojník svoj život Božej službe. Základný kameň kostola položil uhorský kráľ Ľudovít I. Veľký a zveril ho rádu Pavlínov. Keď bol kostol dostavaný, soška bola prenesená na hlavný oltár kostola. Kostol Narodenia Panny Márie bol pôvodne gotický. Koncom sedemnásteho storočia bol rekonštruovaný v barokovom slohu. Väčšina architektonických pamiatok v mariánskom údolí pochádza z obdobia baroka. Lurdská jaskyňa a križová cesta boli postavené v prvej polovici dvadsiateho storočia. V roku 1786 bol rád Pavlínov zrušený a Marianka dlhé roky bola spravovaná diecéznym klérusom. Neskôr kláštor kúpil knieža Schwanzerberg, ktorý ho prestaval v klasicistickom štýle na poľovnícky zámoček. Z kláštora sa stal kaštieľ. V roku 1922 vznikla Kongregácia bratov Tešiteľov, ktorá spravovala toto pútnické miesto do roku 1950, kedy bola násilne zlikvidovaná. Po roku 1990 sa spravovania ujala a znovu založená Kongregácia bratov Tešiteľov, ktorá spravuje toto miesto doteraz. Tešitelia zrekonštruovali kláštor, ktorý slúži ako pútnický a exercičný dom. V súčasnosti tu sídli generálny predstavený Kongregácie Tešiteľov.

Gabriela Michelová, vedúca Klubu seniorov JAZMÍN

Varenie slivkového lekváru

Varenie slivkového lekváru bola v minulosti typická septembrová činnosť. Aby sa to podarilo v požadovanej kvalite, museli sa dodržiavať presné pravidlá. Na varenie slivkového lekváru sa využívali typické modré slivky, tzv. bystrické, ktorých kôstky sa dali veľmi jednoducho vylúpnúť. Menej sa používali slivky zvané durangy, ktorých kôstky išli von veľmi ťažko a vždy na nich ostala pomerne veľká časť dužiny.

Na lekvár sa nikdy nepoužívali slivky, ktoré na zem padli prirodzeným

spôsobom . Okolo stromu sa rozložili plachty a na ne slivky striasli priamo zo stromu. Po umytí a vykôstkovaní sa nakládli do kotla. Najlepší bol kotol medený. Potom sa pod kotlom založil oheň, ktorý musel byť malý, aby slivky a neskôr lekvár neprihoreli. Voda ani cukor sa nepridávali. V prvej fáze sa slivky rozvarili. Tu gazdiné vždy značnú časť rozvarenej zmesi z kotla odobrali a pridali ďalšie slivky. Takto sa každá ďalšia a ďalšia várka rozvarila oveľa skôr. Toto sa dialo za neustáleho miešania. Za pomoci dlhej páky sa žrdou otáčala varecha , prispôsobená tvaru kotla, a tým sa zabezpečilo miešanie lekváru od dna kotla.

Potom prišla na rad druhá fáza, čiže zahusťovanie. Z rozvarenej zmesi sa vyparovala voda a zmešovala svoj objem.

Dôležité bolo neustále miešanie, kým lekvár dostatočne nezhustol. Musel byť mazľavý, aby sa dal natrieť na chlieb a lesklý.. Varenie lekváru bola zdĺhavá robota. Sto kilogramov sliviek sa v kotly varilo 10-12 hodín. Na varenie lekváru sa musel vyhradiť jeden celý deň, pričom pre neustále miešanie to museli robiť aspoň dve osoby.

Ing. Jaroslav Maco

JAZYKOVÉ OKIENKO

Nie je typ ako tip

Jednou z častých otázok, ktoré ľudí trápia, je aj používanie podstatného mena tip s mäkkým i a podstatného mena typ s tvrdým y. Obe slová sú cudzieho pôvodu. Slovo tip sa k nám dostalo z angličtiny a v slovenčine sa používa v dvoch významoch: ako synonymum výrazov „odhad, predpoklad výsledku v športe, pri stávkach a podobne“ a ako „dobrá rada, odporúčanie“. Mäkké i teda píšeme v slove tip vo vetách ako Zase mi nevyšiel ani jeden tip a nič som nevyhral. – Náš tip na tento víkend je návšteva akvaparku v Senci. – Kaderníčka mi dala dobré tipy, ako si môžem upraviť vlasy. Slovo typ pochádza z gréčtiny a pomenúva

sa ním „súbor charakteristických vlastností alebo jeho reprezentanti, alebo aj výrobok, ktorý je predstaviteľom celej série“. S ypsilonom píšeme slovo typ vo vetách ako Ja nie som vedecký typ. – Založili sme stranu nového typu. – Nové autobusy sú energeticky úspornejšie než staršie typy.

Jednorazový, nie jednorázový

Niektoré slová existujú v slovenčine vo variantných podobách, napr. profesijný

– profesiový, produktívnosť – produktivita, zasa – zase. Objavujú sa však aj také dvojice slov, ktoré nemožno považovať za variantne rovnocenné, a teda obidve správne. K takým slovám patrí prídavné meno jednorazový, ktoré nezriedka počujeme aj čítame v podobe s dlhým á, čiže jednorázový,

Môjho či mojeho?

Nielen v súkromných prejavoch sa niekedy stretávame s používaním rozličných tvarov osobného prívlastňovacieho zámena môj v genitíve a akuzatíve jednotného čísla – môjho i mojeho – a v datíve jednotného čísla – môjmu i mojemu. S dlhšími tvarmi mojeho a mojemu sa môžeme stretnúť v staršej literatúre, používajú sa aj v niektorých nárečiach, no v súčasnej spisovnej slovenčine sú náležité iba tvary môjho a môjmu, napr. boli to dôsledky môjho rozhodnutia, rodičia spoznali môjho priateľa, povedal to môjmu synovi. Takéto skloňovanie, pri ktorom sa k základnému tvaru pripájajú prípony –ho a -mu, sa uplatňuje aj pri ďalších osobných prívlastňovacích zámenách tvoj – tvojho, tvojmu (nie tvojeho, tvojemu), náš – nášho, nášmu (nie nášeho, našemu), váš – vášho, vášmu (nie vašeho, vašemu) a zvratnom prívlastňovacom zámene svoj – svojho, svojmu (nie svojeho, svojemu).

Denisa Pilková, šéfredaktorka

Marek Chromý – vice-majster Slovenska

Marek začal kariéru pretekára v roku 2006 ako 9 ročný, v medzinárodných amatérskych majstrovstvách Moravský Pohár v kategórii Comer 80. Moravský pohár sa v priebehu dvoch rokov dostal, čo do jazdeckého obsadenia, na vyššiu úroveň ako MR ČR a MR SR, ktoré od roku 2009 „idú“ v rámci Moravského pohára. Uvedeného šampionátu sa zúčastňujú jazdci z ČR, SR, Poľska, Rakúska, Maďarska, Nemecka a pod.

Marekov výsledky:

- 2006 Moravský pohár, celkovo 7. miesto, kategória Comer 80 (neúplný ročník)
- 2007 Moravský pohár, celkovo 4. miesto, kategória Parilla 80 (podvozok Maranello, motor Parilla)
- 2008 Moravský pohár, celkovo 4. miesto, kategória 100 Junior (podvozok CRG, motory Marter a Parilla)
- 2009 Moravský pohár, celkovo 2. miesto, kategória 100 Junior (podvozok CRG, motory Marter a Parilla)
- 2010 Majstrovstvá SR, celkovo 2. miesto, kategória Rotax Junior Max

125, účastník medzinárodných majstrovstiev Talianska (jeden pretek), celkovo 5. miesto za účasti špičkových jazdcov seriálu Majstrovstiev Európy, 1.miesto v Rotax Junior Max Challenge, 1. miesto v Rotax Junior Max Cup ČR, 1. miesto v seriáli Open Cup SR.

2011 Majstrovstvá SR, celkovo 2. miesto, kategória Rotax Max, 1. miesto v seriáli Open Cup SR.

2012 Majstrovstvá SR, celkovo 2. miesto, kategória Rotax Max, 1. miesto v seriáli Open Cup SR.

„V sezóne 2012 sa mi konečne podarilo dosiahnuť vysnívaný postup na Majstrovstvá sveta, ktoré sa budú konať v Portugalsku v známom meste Portimão, v dňoch od 25. novembra do 1. decembra, tak mi držte palce“.

V rámci kondičnej prípravy, zvyšovania technickej a jazdeckej formy sa Marek zúčastňuje na ďalších domácich i zahraničných súťažiach, umietňujúc sa na popredných priečkach.

Marekovým cieľom je zisk titulu majstra SR v sezóne 2013, ktorý mu automaticky zabezpečí účasť na MS. Ďalej chce získať čo najviac skúseností z ME a v budúcnosti, pokiaľ to finančné možnosti umožnia, stať sa účastníkom ME s pravidelným ziskom bodov.

Roman Chromý

Žiaci a dorastenci vstúpili do novej sezóny

Vzhľadom na pretrvávajúci nezáujem mládeže o športové aktivity, medzi ktoré patrí aj futbal, sme počas letnej prestávky riešili otázku, ako ďalej s našimi mládežníkmi.

Spojené mužstvo žiakov Veľké Orvište – Ostrov

V mužstve žiakov skončilo účinkovanie takmer 10 hráčov narodených v roku 1997 a mladšie ročníky ich nevedeli doplniť, nakoľko žiaka narodeného v roku 1998 máme len jedného a žiakov narodených v roku 1999 nemáme vôbec, situácia nás donútila premýšľať, ako vzniknutú situáciu riešiť.

V podstate sme mali dve možnosti. Prvou bola možnosť neprihlásiť žiakov do súťaže a 5 – 6 detí narodených po roku 2000 nechať, ľudovo povedané, „túlať sa po ulici“. Druhou možnosťou bolo spojiť naše mužstvo s mužstvom žiakov z okolitých dedín. Po nie dlhom rozmýšľaní a pár telefonátoch sa nám podarilo nájsť partnera pre spoločné mužstvo v susednej dedine Ostrov. V Ostrove riešili tiež podobný problém a po prvom stretnutí zainteresovaných strán nám bolo jasné, že táto spolupráca môže veľmi dobre fungovať.

Do súťaže sme vstúpili ako spoločné mužstvo žiakov Veľké Orvište – Ostrov. Po neľahkom začiatku, kedy si deti na seba zvykali a ich prístup bol skôr nezodpovedný a poznačený letnými prázdninami, sa dnes môžeme pochváliť, že tréning mužstva absolvuje 15 až 18 hráčov. Pozitívom celého projektu spojenia je najmä to, že sme dokázali na ihrisko prilákať veľa detí vo veku 8 až 11 rokov, čo je prísľubom do budúcnosti, kedy môžeme na rok uvažovať aj o mužstve prípravky. Vďaka patrí ja novému trénerovi, ktorým sa stal Adrián Hnilka, ktorý svojimi tréningovými metódami zaujal aj deti, ktoré futbal už nelákali do takej miery, aby na ihrisko chodili. Ako hráč A-mužstva je zároveň aj príkladom pre deti, ktoré trénuje. Mužstvo napriek dobrým tréningom zatiaľ vyhralo len dva zápasy z piatich, no športové výsledky v tomto prípade nie sú až také dôležité. Veríme, že sa bude stále zlepšovať.

Spojené mužstvo dorastu Veľké Orvište – Ratnovce

Podobný projekt spojenia sme boli nútení zrealizovať aj pri dorastencoch. Napriek tomu, že v žiakoch skončilo takmer celé mužstvo, do dorastu prešli hrať len asi 4 - 5 hráči. Ostatní z dôvodu nezájmu ani nezačali prípravu. Po skúsenostiach z predchádzajúcej sezóny, kedy dorastenci veľakrát nastupovali na zápasy len s jedenástimi hráčmi (z toho štyria dovŕšili dorastenecký vek), bolo treba doplniť mužstvo inými hráčmi. Predbežne sme už boli dohodnutí z mužstvom Ratnovci, kde dorast vedú „orvišťania“ Peter Moravčík a Mikino Bartko. Dohodu sme naplnili a dorastenci nastupujú v spojencovom mužstve. Ratnovčanom táto fúzia prišla tiež vhod, keďže majú len šesť hráčov. Ani u nás nie je situácia o nič lepšia a na zápasy chodí dokopy 11 max. 13 hráčov. Toto sa odzrkadľuje aj na výsledkoch. Mužstvo ešte nevyhralo a napriek bojovnosti ťahá šnúru šiest prehier za sebou od začiatku sezóny.

Vzniknutá situácia má vplyv aj na ďalšie napredovanie futbalu v našej obci. Napriek nepriaznivému vývoju v mládežníckych mužstvách, ktorý sa určite odzrkadlí v budúcich ročníkoch na A mužstve, nezostávam pesimista a verím v lepšiu budúcnosť športu (futbalu) v našej obci. Je to cesta náročná a z časového hľadiska zdĺhavá, ale žiadny úspech sa nerodí ľahko...

Jozef Kováčik, vedúci mládeže TJ

Situácia u nás a v regionálnom futbale

Vážení športoví priznivci, vážení občania, rád by som vás opäť oboznámil o situácii v našej TJ, ako aj o situácii v regionálnom futbale.

Počas krátkej letnej prestávky sa káder A-mužstva opäť obmenil. Z mužstva neodišiel nikto, ak nespomeniem 40-tnika Rastislava Kostku, ale práve naopak, do mužstva prišli Patrik Radošovský z trnavského B-mužstva a Miroslav Tanáč z Moravian nad Váhom, naposledy hrajúci v Pobedime. Napriek dobrému začiatku, kde zo 4 zápasov sme získali 7 bodov z 12, po výhrach doma s Klačanmi, v Drahovciach a remíze v Siladiciach, prišli vysoké prehry doma s favoritom súťaže Bolerázom a v Šulekove. Dve vysoké prehry boli ovplyvnené zraneniami viacerých hráčov. Napriek opäť letnému posilneniu sa ťažko schádzame na zápas. Zo zostavy vypadli pre zranenia dlhodobo T. Táborový, G. Havrlent, M. Tanáč, M. Urban, M. Liška a krátkodobo L. Boris, P. Radošovský. Keď si to

zrátame, tak je to 6 hráčov zo základnej zostavy, a to je na dedinský futbal priveľa.

Ale aj napriem tejto nepriaznivej situácii stav u nás nie je alarmujúci. Ten prichádza globálne. Ľudia, ktorí sa venujú futbalu a sledujú dianie v ňom, mi dajú za pravdu, že futbal na dedinách je na veľkom úpadku. Pozrime sa na to z pohľadu mládeže, kde aj my sme boli nútení spojiť obe mládežnícke mužstvá s inými dedinami. Spojené mužstvá nie sú ničím výnimočným v trnavskom kraji. Máme obavy, že o pár rokov sa futbal na dedinách hrať nebude. Napovedá tomu aj fakt, že oblastný futbalový zväz povolil spájať už aj seniorské mužstvá.

Na záver by som rád zablahoželel v mene celej TJ Rastislavovi Kostkovi, ktorý oslavuje jubileum 40-tich rokov, a dovoľte mi poďakovať mu za pôsobenie v TJ Slovan Veľké Orvište

Ing. Jozef Bartko - predseda TJ

Rybárske leto

Po usporiadaní detských rybárskych pretekov, sme začali s prácou na zveladení rybárskeho domu a okolia rybníka. Naši členovia narazili studňu a priviedli vodu do rybárskeho domu. S prácami nám pomohol pán Peter Vavrínek (Džono alias Skala), ktorému chcem touto cestou ešte raz poďakovať. Vymenili sme strešnú krytinu a dokončili vonkajší vzhľad rybárskeho domu. Naši členovia si okrem práce dopriali aj oddych pri lovení rýb na rybníku, o čom svedčí množstvo ulovených rýb, hlavne kaprov. V auguste sme plánovali usporiadať rybársky deň pre členov a priateľov RZ Záhumnie, no pre slabý záujem (dovolenky) sa táto akcia odložila o rok.

V septembri členovia výboru začali pripravovať a zabezpečovať druhý ročník prívráčkových pretekov pod názvom Orvišťský Bliskáč. Keďže podujatia tohto typu sa v posledných rokoch rozmohli, bolo na členoch RZ, aby získali potrebný počet pretekárov na preteky. Toto sa nám podarilo, a preto sme mohli náš rybník zarybníť pstruhom dúhovým v množstve 200 kg, priamo z Liptova. Druhého októbra sa „bodkáči“ rozplávali po rybníku a čakali do šiesteho októbra na svojich lovcov, ale to už je iný príbeh.

Norbert Michel, tajomník RZ

Ako ten čas letí alebo príhody zo starého šenku

Všetci sa občas vraciame spomienkami do minulosti. Možno preto, že sme boli mladí, silní, plní energie a entuziazmu. Mnohé spomienky sú zaujímavé a mnohé aj veľmi úsmevné. Keďže občas chodím do Veľkého Orvišťa alebo ním prechádzam a idem okolo „šenku“, na niektoré si spomínam aj ja.

Pri debatách s pamätníkmi ma viacerí vyzývajú, aby som o tom napísal článok do „Vašich novín“. Tak sa teda o to pokúšam.

Nastúpil som ešte do starého „šenku“. Aká tam bola úroveň, to mnohí viete. Robil som spolu s „Tonkou“. Každý týždeň som vyberal poháre z Bariny. Dnes by sa tomu hovorilo „obnoviteľné zdroje“. Raz sme našli ondatru až vo výčapnom pulte. Zneškodnil ju Ferko. Vo vianočnom období sme mali stromček aj my v šenku. V jednom momente, keď som zbieral poháre, niektorý dobrodinec vybral klobásky z vitríny a ozdobil s nimi vianočný stromček. Zbadal som to, až keď ma na to upozornili iní. Aktérom bol „Marián Dzunák“.

Marián bol taktiež iniciátorom ďalšej úsmevnej príhody. Na zastupovaní bola jedna známa šenkárka. Bolo to v zime a nechcelo jej horieť v kachliach. Tak ju Marián poslal na povalu, nech ide pozrieť, či nie je nič s komínom. Ona vyšla hore a na to všetci čakali. Rebrík jej odložili, a tak nemala ako zísť dolu. Vo výčape si každý čapoval, koľko chcel. Až keď uznali za vhodné, rebrík jej znovu pristavili.

Raz mi jedna známa pani priniesla zabíjačkovú kašu, škvarky a jaternice. Nechal som to vo vitríne a Zdeno „Bernuš“ mi hovorí: „Tuším máš zabíjačku“. Nič som mu neodpovedal, ale hovorím, keď chceš,

zober si. Aj si zobral, aj sa najedol, aj pochválil a keď som mu povedal od koho to je, myslel som si, že ma zabije.

Spomínaná pani mi ponúkla aj zbožie. Ja som súhlasil, ona ho priniesla, zaplatil som a dal som jej niečo aj od cesty. O chvíľu prišiel s krikom jej muž a zbožie si zobral späť ...

Raz prišli dievčatá, vlastne už slečny, niečo kúpiť. Chvíľu sme debatovali a ony mi v reči hovoria niečo o Belfaste. Nevedel som, o čom hovoria. Odpovedali: „No a čo vy neviete, že Orvištiu sa hovorí „Belfast“? A prečo, pýtam sa: no lebo sa tu pije a bije, odpovedali mi.

V starom „šenku“ som zažil aj túto príhodu. Jeden zo zákazníkov okolo seba plával a mne sa to hnusilo. Okríkol som ho a hovorím mu: „Čo to robíte?“ Na jeho odpoveď som nebol schopný reagovať, vraj „vy máte napísané, že je zakázané plávať na zem a ja plujem na stenu“.

Pamätníci si určite spomínajú, že v starom šenku nemala ani jedna jediná stolička operadlo a nebolo tam ani vetranie. Keďže som nefajčiar, musel som z času na čas vybehnúť von a nadýchať sa, lebo z dverí sa valil dym ako z lokomotívy.

Okrem toho, že som „šenkoval“, hrával som aj futbal. Ale vtedy ešte za Moravany. Hrali sme v jednej skupine s Orvištom. Prišiel zápas Moravany – Orvište. Na moje veľké prosíkanie ma Silvenko zastúpil vo výčape. Orvište prehralo 3:1 a ja som dal 2 góly. Vtedy mi Silven povedal, že buď budem hrať za Orvište, alebo ma viac zastúpiť nepôjde. Tak aj bolo. Ja som prestúpil do Orvišťa a medzitým bol sprevádzaný nový „šenk“ – Pohostinstvo a tu sa odohrávali nové a nové príbehy. Ale o tom nabadúce.

Anton Hrnčiar

POZVÁNKA

Vedenie Materskej a Základnej školy vo Veľkom Orvišti a Rodičovské pri MŠ a ZŠ vo Veľkom Orvišti Vás srdečne pozývajú na:

„4. Rodičovský ples“,

ktorý sa uskutoční v sobotu **24. novembra 2012**

o **20,00** hodine v sále Kultúrneho domu vo Veľkom Orvišti.

Do tanca bude hrať hudobná skupina

„Axióm“ z Očkova.

Čaká na Vás bohatá tombola a skvelá zábava.

Tešíme sa na Vašu účasť.

Vstupné: 10 € /v cene je večera,
káva a ½ l vína/

Predpredaj vstupeniek bude v Materskej škole,
Základnej škole a na Obecnom úrade vo Veľkom Orvišti.

Orvištské noviny – noviny obce Veľké Orvište, vychádzajú štvrťročne. Vydavateľ: Obec Veľké Orvište. Adresa redakcie: Obecný úrad, 922 01 Veľké Orvište 17, tel.: 033-7746 126, fax: 033-7746 152, e-mail: ou@velkeorviste.sk; www.velkeorviste.sk • Šéfredaktorka: Mgr. Denisa Pilková. Redaktori: Ing. Mgr. Anna Bolečková, Roman Táborský, Ing. Jaroslav Maco. Registrácia: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, reg. číslo: RP 359/2007. Tlač: MONA PLUS spol. s r.o., Južná 426/25, 922 02 Krakovany. Nepredajné. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu uverejnených príspevkov.